

Určuje forma podpory malých a středních podniků její dopad? Does the form of SMEs aid determine its impact?

Prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.

<i>Katedra ekonomie Ekonomická fakulta Technická univerzita v Liberci</i>	<i>Department of Economics Faculty of Economics Technical University in Liberec</i>
✉ Studentská 2, 461 17 Liberec, Czech Republic E-mail: Jiri.Kraft@tul.cz	

Doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.

<i>Ústav regionálních a bezpečnostních věd Fakulta ekonomicko-správní Univerzita Pardubice</i>	<i>Institute of Regional and Security Sciences Faculty of Economics and Administration University of Pardubice</i>
✉ Studentská 95, 532 10 Pardubice, Czech Republic E-mail: Ivana.Kraftova@upce.cz	

Anotace

Cílem tohoto článku je na základě vymezení přínosů a rizik podpory malých a středních podniků (MSP) a analýzy míry využívání nástrojů finančního inženýrství ve vybraných zemích určit pomocí stanovených kvantitativních indikátorů, jak se v nich vyvíjely malé a střední podniky, a to i z hlediska odvětvové struktury, a současně pokusit se najít v tomto směru doporučení pro ČR při implementaci nástrojů finančního inženýrství (NFI) ve stávajícím programovém období.

Je aplikována grafická, komparační a trendová analýza. Ukazuje se, že pro ČR je z hlediska zkoumané problematiky značně vzdálená realita Velké Británie, jistá podobnost je patrná s Německem, inspirativní je vývoj Polska, částečně Rakouska. Zlepšení indikátorů „snadnosti podnikání“ by mělo být pro ČR stále v popředí zájmu, a to i v oblasti implementace NFI.

Klíčová slova

kohezní politika, malé a střední podniky, nástroje finančního inženýrství

Annotation

This article aims to evaluate using a set of quantitative indicators of development of SMEs, even in terms of industry structure. The starting point is to define the risks and benefits of supporting small and medium enterprises and analysis rate of use of financial engineering instruments in selected countries. At the same time, the authors try to find recommendations for the Czech Republic for the implementation of financial engineering instruments (FEIs) during the current programming period.

There are applied graphics, comparative and trend analysis. It shows that the reality of the Czech Republic is very distant reality of Great Britain, a certain similarity is noticeable with Germany, the development of Poland is inspiring, partly of Austria. Improving indicators of 'ease of doing business' should be for the Czech Republic still in forefront of interest, even in the implementation of FEIs.

Key words

cohesion policy, small and medium enterprises, financial engineering instruments

JEL classification: L11, R11

1. Úvod

Nežřídká se o malých a středních podnicích hovoří (dále jen „MSP“) jako o klíčových hybatelích ekonomického růstu, inovací, zaměstnanosti a sociální integrace (Komise ES, 2008), což je beze sporu i argument pro opakované udělení všeobecné blokované výjimky pro jejich státní podporu (Nicolaidis,

2014). V Evropské unii představují tyto subjekty dlouhodobě cca 99,8 % podniků nefinančního sektoru, přitom 92,7 % tvoří mikropodniky, tj. podniky s počtem zaměstnanců nepřesahující 10 osob (Eurostat, 2016). Vzhledem k prostorové alokaci MSP, k níž se vyjadřují ve vztahu k regionům ČR např. Hamplová a Kovárník (2016), se tak jejich podpora stává významným nástrojem kohezní politiky.

Kromě klasických dotací se stále více počítá s rozšiřováním tzv. nástrojů finančního inženýrství (dále jen „NFI“), a to jak v uplynulém programovém období, v němž byly NFI namířeny do tří oblastí: podniky - zejména MSP, urbánní rozvoj a energetická efektivnost včetně obnovitelných zdrojů (European Commission, 2016 : 28), tak mají být ještě ve větší míře využívány ve stávajícím období 2014-2020 (MMR ČR, 2017). V minulém programovém období se staly poměrně zajímavou formou NFI tzv. 4J – JASPERS, JEREMIE, JESSICA, JASMINE (Jánský a Jiříček, 2016).

Pro nové programové období 2014-2020 byl v srpnu 2014 spuštěn program COSME (Program pro Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises) s rozpočtem 2,3 mld EUR, který má naplňovat „Small Business Act“ a soustřeďuje se na čtyři hlavní okruhy problémů. Kromě usnadnění přístupu na trhy, vytvoření lepších rámcových podmínek pro konkurenceschopnost (zejména snížení administrativní a regulační zátěže), podpory podnikání (s akcentem na digitální podnikání, Erasmus pro mladé podnikatele) se soustřeďuje na zlepšení přístupu k finančním zdrojům, a to v různých fázích životního cyklu podniku. Počítá s využitím nástrojů finančního inženýrství – konkrétně záruk (Loan Guarantee Facility – LGF) a investic do základního kapitálu tzv. ekvity (Equity Facility for Growth – EFG), které bude mít pod patronací Evropský investiční fond ve spolupráci se zprostředkovateli v jednotlivých zemích. Očekává se, že pomocí LGF bude podpořeno cca 330 000 MSP, které v souvislosti s garancí COSME obdrží 21 mil. EUR, rozsah podpory prostřednictvím EFG oproti tomu představuje pouze zlomek podpory – měla by se týkat cca 500 MSP s investicemi do výše 4 mil. EUR (European Commission, 2014). S ohledem na zaostávání evropských zemí ve využívání rizikového a rozvojového kapitálu je uvedený poměr pochopitelný, na druhou stranu může program COSME napomoci rozvoji této formy financování. Jak je z hlediska počtu zprostředkovatelů na realizaci COSME připravena ČR, ukazuje tabulka 1.

Tab. 1: Počty zprostředkovatelů LGF a EFG v ČR

	LGF	EFG	LGF i EFG současně
banky	8	0	1
jiné subjekty	5	9	1

Pozn.: nerozlišovány modifikace LGF a EFG

Zdroj: vlastní zpracování s využitím dat (European Commission, 2017)

NFI nejsou novinkou minulého programového období. Počátek jejich užívání je spjat s obdobím 1994-1999. V uplynulém programovém období ale došlo k výraznému navýšení jejich využití, přitom z celkového počtu 293 512 příjemců podpory prostřednictvím NFI jednoznačně převažovaly MSP (počtem 210 984 subjektů), nejvíce byly poskytovány úvěry a záruky - u obou forem na úrovni cca 140 tis. případů (European Commission, 2016 : 43). Soare (2015) prokazuje s odkazem na auditní zprávu Evropského účetního dvora vyšší efektivnost revolvingu veřejných prostředků v případě záruk pro MSP oproti úvěrům a ekvity investicím. A zejména z řad „nových“ členských zemí EU se nese duch pozitivního hodnocení NFI (Kalvet, Vanags a Maniokas, 2012; De Moor, Wiczorek-Kosmala a Blach, 2016), avšak pouze relativně velké Polsko se dokázalo zařadit v minulém programovém období mezi 6 největších implementátorů NFI. Z důvodu snižujícího se množství veřejných zdrojů se očekává posílení jejich role ve stávajícím programovém období, přičemž se ve vztahu k jejich implementaci zdůrazňují principy: pákového efektu, kombinace veřejných a soukromých zdrojů, návratnosti, resp. revolvingu a požadavku splacení investice.

2. Cíle, metody a zdroje dat

Cílem tohoto článku je na základě vymezení přínosů a rizik podpory MSP a analýzy míry využívání NFI ve vybraných zemích určit pomocí stanovených kvantitativních indikátorů, jak se v nich vyvíjely MSP, a to i z hlediska odvětvové struktury, a současně pokusit se najít v tomto směru doporučení pro ČR při implementaci NFI ve stávajícím programovém období. Neboť, jak uvádí Karlsson, Warda a Gråsjö

(2012), podstatným indikátorem inovativního potenciálu regionů je jejich schopnost absorbovat znalosti vytvořené jinde a využít je pro svůj rozvoj.

Analyzováno je 8 zemí z hlediska NFI, a to ČR, dále 6 zemí EU s nejvyšším objemem alokace finančních zdrojů z operačních programů do NFI v programovém období 2007-2013 (řádově přesahujících 1 mld. EUR), navíc Rakousko, které vykazuje jeden z nejnižších objemů alokace do NFI, avšak se zajímavou strukturou a vysokým podílem soukromých investic, což by mohlo být pro ČR inspirativní. Data o NFI zahrnují období 2007-2015, data posuzující vývoj MSP se týkají let 2010-2014. Data 2007-2009 jsou sice k dispozici, ale jsou ovlivněna globální hospodářskou krizí, a tudíž lze předpokládat, že by závěry z jejich hodnocení byly touto skutečností poznamenány. Data roku 2015 o vývoji MSP dosud nebyla v konzistentní podobě publikována.

Při řešení problému jsou aplikovány grafická, komparativní a trendová analýza. Je zřejmé, že využití NFI je i odvětvově rozdílné, proto je komparační a trendová analýza MSP realizována prostřednictvím odvětvových dat s vazbou na klasifikaci NACE rev. 2, konkrétně z průmyslových odvětví B, C, D, E, F; ze služeb G, H I J, L, M N.¹ Zdrojem dat jsou zejména oficiální dokumenty Evropské komise a Eurostatu. V případě absence dat byla při ojedinělém výskytu aplikována metoda použití nejbližší předcházející hodnoty. Chybějící data celé či podstatné části časové řady v případě NACE L pro ČR a Řecko, NACE D pro Německo a Řecko a NACE E pro Německo, nebyla do souhrnné analýzy zahrnuta.

V návaznosti na vytčený cíl je snahou autorů odpovědět na otázky:

- a) vykazuje počet MSP vybrané skupině zemí ve sledovaném období růst?
- b) vykazuje počet zaměstnanců MSP ve vybrané skupině zemí ve sledovaném období růst?
- c) roste produktivita práce (měřeno hrubou přidanou hodnotou na zaměstnance) MSP ve sledovaných odvětvích?
- d) změnila se výrazně odvětvová struktura MSP mezi roky 2010 a 2014 ve vybrané skupině zemí?

3. Podpora MSP – vybrané teoretické aspekty přínosů a rizik

Rozvoj států a regionů je závislý na jejich ekonomické úspěšnosti, přičemž ta je závislá na celé řadě skutečností, mezi něž bezpochyby patří i netržní zásahy státu, resp. v ještě širších souvislostech Evropské unie – viz výše. Jsou v ČR regiony, ve kterých sídlí podniky celostátního, či dokonce evropského významu, jež se výrazně podílejí na zaměstnanosti obyvatel regionu, a tím významně ovlivňují kupní sílu obyvatel, a tedy i úroveň poptávky v regionu. Právě poptávka je v souladu se závěry keynesiánské ekonomie zásadním determinantem vytvářeného důchodu. Na druhé straně existují regiony, kde takové velké podniky sídlí pouze v malém množství a produkce v těchto regionech, a tedy i důsledky pro obyvatele, jsou závislé v podstatné míře na fungování MSP.

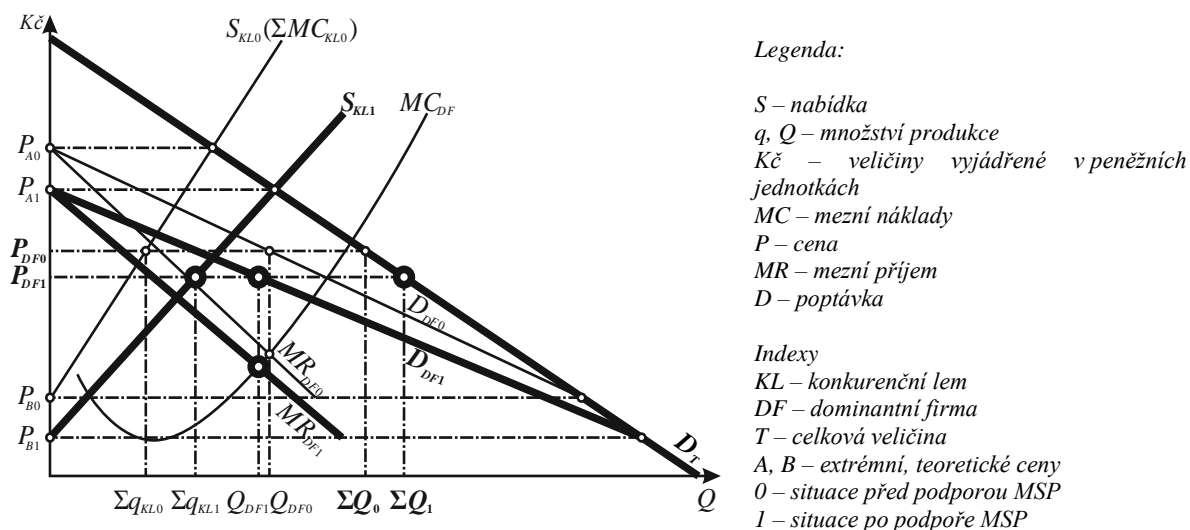
Evropská unie a ČR rozvoj MSP podporuje, což může mít zvláště pro regiony, kde tvoří rozhodující část bohatství, zásadní vliv. Lze pro jednoduchost předpokládat, že regiony, kde sídlí a především fungují velké a silné podniky v postavení monopolů, případně oligopolů, budou bohatší než ty, ve kterých sídlí především MSP, minimálně proto, že důchody vyplácené zaměstnancům velkými podniky (např. Škoda Auto) jsou větší.

¹ Názvy analyzovaných odvětví NACE rev. 2:

B – Těžba a dobývání	H – Doprava a skladování
C – Zpracovatelský průmysl	I – Ubytování, stravování a pohostinství
D – výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	J – Informační a komunikační činnosti
E – Zásobování vodou; činnosti související s odpady a sanacemi	L – Činnosti v oblasti nemovitostí
F Stavebnictví	M – Profesionální, vědecké a technické činnosti
G – Velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	N – Administrativní a podpůrné činnosti

Zaměříme proto pozornost na tržní struktury spojené s existencí mnoha MSP a jedné firmy dominantní, tedy oligopolem s dominantní firmou. Je-li východiskem úvahy optimum takového nekooperativního oligopolu, vyvstává otázka, jaký bude mít vliv na cenu jejich produktů a vytvořený důchod právě podpora MSP.

Obr. 1: Změna cen produkce a vytvářeného bohatství oligopolu s dominantní firmou po realizaci podpory MSP

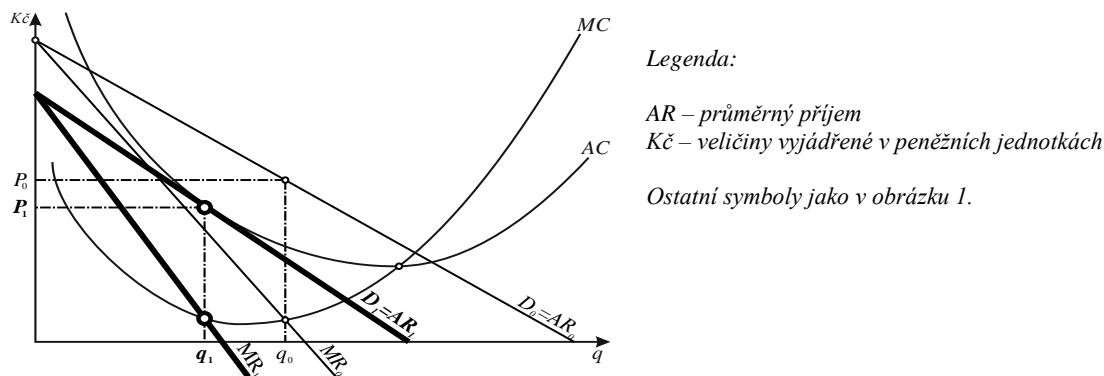

Zdroj: vlastní zpracování

Z obrázku 1 je zřejmé, že po realizaci podpory MSP došlo k poklesu ceny prodávané produkce P_{DF} na P'_{DF} a zároveň došlo k růstu množství vyráběné produkce z Q_T na Q'_T , tedy i ke zvýšení vytvořeného bohatství. Zřetelné je i navýšení podílu množiny podniků konkurenčního lemu na celovém vytvářeném produktu oligopolem.

Podpora MSP se ale netýká pouze výše uvedené tržní struktury, ale i fungování monopolistické konkurence. I v ní dojde k tlaku na snížení ceny produktů, neboť podpora MSP zvýší počet těchto podniků a -, přestože jsou tyto podniky cenovými tvůrci, nezbude jim – s ohledem na vyšší úroveň konkurence vyvolené podporou MSP –, než cenu svých produktů snížit, jak ukazuje obrázek 2.

Obr. 2: Snížení cen produkce v monopolistické konkurenci po realizaci podpory MSP

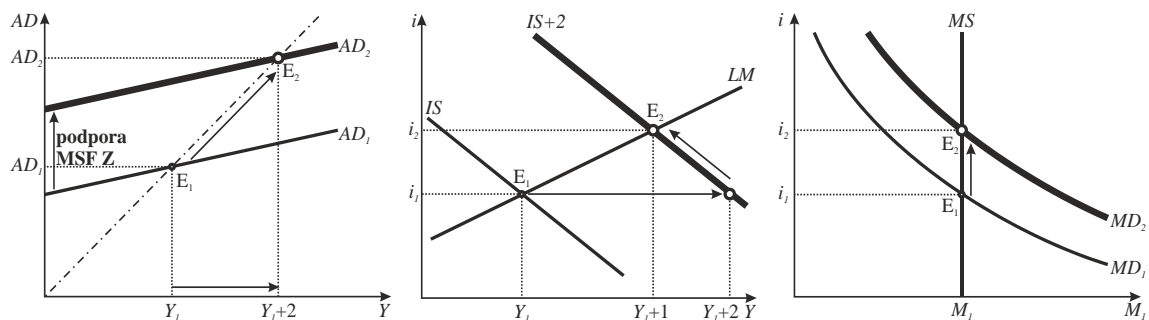
Zdroj: vlastní zpracování

Rovněž obrázek 2 graficky dokazuje, že podpora MSP vedla k poklesu ceny produktů z P na P' . Snížení produkovaného množství se netýká produkce odvětví, pouze každého jednoho podniku, kterých je po realizované podpoře MSP více. Pokles cen produktů je v této souvislosti důležitý proto, že v nedávné minulosti realizovaný výzkum (Kraft a kol., 2015) prokázal, že jednotlivé regiony, a to i v relativně malé

ČR, se od sebe nezanedbatelně liší výši cenové hladiny. Kupní síla 1 Kč v chudších regionech je prokazatelně vyšší než v regionech bohatých, neboť je v těchto rozdílných regionech odlišný regionální cenový index. A právě podpora MSP, které dominují v regionech chudších, vedoucí ke stlačování cen, by tento pro chudší regiony pozitivní efekt mohla ještě více posílit.

Na druhou stranu nelze v rámci objektivnosti nevidět problém, který s sebou „státní zásahy“ nesou. Narušují autoregulační schopnosti ekonomiky, přičemž podpora MSP takovým zásahem bezpochyby je. Z šesté kohezní zprávy (Evropská komise, 2014: 144) dokonce vyplývá, že v roce 2013 bylo cca 55 % veřejných investic v zemích EU-28 poskytnuto orgány na nižší než národní úrovni. Pravděpodobně s sebou přináší fenomén vytěšňovacího efektu. Přerozdělování prostředků státem pravděpodobně vytěšní v menší či větší míře prostředky soukromé, jak ukazuje obrázek 3.

Obr. 3: Vliv vytěšňovacího efektu na soukromé výdaje v důsledku podpory MSP

Legenda:

AD – agregátní poptávka; E – rovnováha; Y – důchod; IS – rovnováha na trhu zboží a služeb; LM – rovnováha na trhu peněz a ostatních finančních aktiv; i – úroková míra; M – množství peněz, MS – nabídka peněz; MD – poptávka po penězích. Indexy 1 – situace před podporou MSP, 2 – situace po podpoře MSP. Ostatní symboly jako na obrázku 1 a 2.

Zdroj: vlastní zpracování

Přerozdělování ze strany státu povede k navýšení poptávky z AD_1 na AD_2 , což vede k navýšení důchodu z Y_1 na Y_{1+2} , neboť vzrostla poptávka. To IS model částečně verifikuje, i zde došlo k navýšení důchodu, ale o méně, z Y_1 pouze na Y_{1+1} . To je způsobeno paralelním zvýšením úrokové míry. Vyšší důchod souvisí s růstem poptávky po penězích, jak ukazuje třetí část obrázku 3, a ta vede právě k růstu úrokové míry. Navýšení úrokové míry odradí soukromé subjekty od půjček, na základě kterých by investovali, jde tedy o rozdíl Y_{1+2} a Y_{1+1} , představující vytěšňovací efekt. (Pro jednoduchost není uvažována past likvidity, kdy je vytěšňovací efekt nulový, ani klasický případ, kdy je vytěšňovací efekt úplný a už vůbec ne efekt tzv. přetěšňovací.) I přes výhradu k účinnosti podpory MSP způsobenou vytěšňovacím efektem je možné právě v souvislosti s regionálním rozvojem a podporou regionů chudších takový „státní zásah“ neodmítat.

4. Využití NFI ve vybraných zemích EU v programovém období 2007-2013

Pro analýzu využití NFI byly vybrány kvantitativní ukazatele (počet zprostředkovatelů), počet samotných NFI, finanční objem alokace do NFI z operačních programů a finanční objem NFI u finálních příjemců, vedle toho ale rovněž ukazatele struktury finančních zdrojů – míra národního kofinancování, míra soukromých finančních zdrojů, a struktury NFI. Kromě toho byla kvantifikována intenzita přenosu NFI k finálním příjemcům z příslušné alokace do nich. V tabulce 2, která prezentuje výsledky naznačené analýzy, jsou země analyzované skupiny seřazeny sestupně podle finančního objemu alokace do NFI z operačních programů.

Tab. 2 Situace v oblasti nástrojů finančního inženýrství ve vybraných zemích EU k 31. 12. 2015
(v mil. EUR, není-li uvedeno jinak)

země	počet zprostředkovatelů (1)	počet NFI (2)	finanční objem alokace do NFI z OP (3)	míra národního kofinancování v %	z toho míra soukromých financí v %	finanční objem NFI u finálních příjemců	z toho:				r (4)
							úvěry	záruky	ekvity	ostatní	
IT	180	146	4940	37	3	2605	1138	1378	67	21	53
DE	136	45	1715	37	5	1578	987	100	491	0	92
UK	131	73	1581	56	45	1241	514	0	726	0	78
PL	178	257	1559	15	1	1406	1044	338	24	0	90
ES	103	26	1278	23	2	467	326	95	28	18	37
EL	28	33	1091	0	0	869	522	296	39	12	80
CZ	38	6	262	44	0	233	92	55	0	86	89
AT	35	2	27	62	68	21	7	0	15	0	80

(1) včetně uplatňovaných modifikovaných podmínek

(2) NFI = nástroje finančního inženýrství (3) OP = operační programy

(4) r = poměr NFI u finálních příjemců a alokace z OP v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat (European Commission, 2016; European Commission, 2017)

Jak vyplývá z tabulky 2, počty zprostředkovatelů nekorespondují s počty NFI, v Polsku a Řecku - na rozdíl od ostatních států - převyšují počty NFI počet jejich zprostředkovatelů. Míra národního kofinancování má v této oblasti vysoké variační rozpětí, a to 62 %, přičemž míra soukromých financí z tohoto národního kofinancování je nejvyšší u Rakouska a Velké Británie, které jsou charakteristické vysokým podílem ekvity investic. Nicméně případ Německa ukazuje na to, že významné zastoupení ekvity investic je realizovatelný i s relativně nízkým podílem soukromých financí.

Struktura NFI je poměrně rozmanitá: úvěry převažují u Německa, Polska, Španělska a Řecka; záruky jsou nejčetnější v Itálii; ekvity převládají ve Velké Británii a v Rakousku; pro ČR jsou specifické „ostatní“ finanční nástroje, kam se řadí zejména subvence úrokové míry a subvence garančních poplatků. O míře naplnění záměrů využití NFI vypovídá poměr mezi finančním objemem NFI obdržení finálními příjemci k alokaci prostředků do NFI z operačních programů. V tomto ohledu bylo nejúspěšnější Německo (92 %), a to při druhé nejvyšší alokaci, následované Polskem (90 %) se čtvrtou nejvyšší alokací v rámci EU a ČR (89 %), která ale zaujímá až 14. místo v rámci EU z hlediska objemu alokovaných prostředků do NFI z operačních programů, což je asi 15 % objemu Německa. Kolem 80 % se pohybuje z hlediska uvedeného poměru čerpání Rakousko, Řecko a Velká Británie. Naopak Itálie a zejména Španělsko nadhodnotily své alokace; Itálie rozdělila svým finálním příjemcům 53 % alokace, Španělsko pouhých 37 %.

5. Vývoj MSP – výsledky komparační a trendové analýzy

S ohledem na rozsah článku jsou v této části zachyceny nejvýznamnější výsledky provedené analýzy ve vztahu k výše položeným otázkám:

a) Vykazuje počet MSP vybrané skupině zemí ve sledovaném období růst?

Z hlediska počtu samotných ekonomických subjektů nevyplývají z analýzy zásadní změny. Za zmínku snad stojí nárůst počtu MSP ve zpracovatelském průmyslu v Německu při jeho současném poklesu v Itálii a poměrně vysoký nárůst počtu MSP v ČR a Itálii v energetice. Pozitivně lze hodnotit nárůst počtu MSP v informačních a komunikačních činnostech ve Velké Británii a Německu (v nichž také rostou profesní, vědecké a technické činnosti) ale také v Polsku.

b) Vykazuje počet zaměstnanců MSP ve vybrané skupině zemí ve sledovaném období růst?

Přestože i z hlediska počtu zaměstnanců MSP lze konstatovat, že většinou nedochází k významným změnám, není bez zajímavosti, že růst jejich počtu – s výjimkou obchodu (G) a dopravy (H) – zaznamenává ve všech hodnocených odvětvích Německo, k němuž se v informačních a komunikačních činnostech (J) a v profesních, vědeckých a technických činnostech (M) připojuje Velká Británie a Polsko. Itálie zaznamenává spolu s poklesem počtu MSP i pokles jejich zaměstnanců ve zpracovatelském průmyslu a stavebnictví. Zvláštní vývoj ve stavebnictví vykazuje Španělsko, v němž počet MSP roste, avšak počet jejich zaměstnanců klesá.

c) Roste produktivita práce (měřeno hrubou přidanou hodnotou na zaměstnance) MSP ve sledovaných odvětvích?

Analýza byla realizována podle 4 velikostních skupin MSP v průmyslových odvětvích a stavebnictví (B, C, D, E, F) a podle 5 velikostních skupiny MSP ve službách (G, H, I, J, L, M, N). Jednoznačný růst produktivity práce napříč odvětvími, zeměmi a velikostními kategoriemi podniků nelze konstatovat. Jisté podobnosti, resp. odlišnosti lze vysledovat, hodnotí-li se produktivita práce podle velikostních kategorií MSP. V řadě případů platí očekávatelný výsledek, totiž že s růstem velikosti MSP roste produktivita. To platí – vyjma Velké Británie – pro všechny sledované země ve zpracovatelském průmyslu (C), stavebnictví (F), profesních, vědeckých a technických činnostech (M). Ve čtyřech zemích – ČR, Německu, Rakousku a Velké Británii aspiruje v činnostech v oblasti nemovitostí (L) a v ubytování, stravování a pohostinství (I) na nejvyšší produktivitu nejmenší velikostní kategorie SMP, a to 0-1 zaměstnanec.

d) Změnila se výrazně odvětvová struktura MSP mezi roky 2010 a 2014 ve vybrané skupině zemí?

Za celou skupinu hodnocených zemí lze – i v souvislosti s výše uvedenými výsledky – konstatovat, že strukturální změny mezi roky 2010 a 2014 nejsou výrazné, jen zřídka kdy odvětví přesahuje změnu vyšší než jeden procentní bod. Nicméně jsou odvětví, která ve všech těchto zemích „získávají“ odvětví služeb (J, M a N), přičemž nejvyšší zisk vykazuje v tomto ohledu Polsko, až s jistým odstupem následováno Německem. Jednoznačný pokles zaznamenává zpracovatelský průmysl (C), a to i v ČR, pro kterou je odvětvím dominantním. Dále klesá podíl těžebního průmyslu (B) – s výjimkou Polska – a stavebnictví (F) – s výjimkou Německa, kde naopak zvyšuje svůj podíl o téměř 2,5 procentního bodu. Ostatní odvětví se vyvíjejí různě, ale bez výraznějších změn, snad jen s výjimkou výraznějšího poklesu podílu obchodu (G) v Německu a Polsku (vždy téměř o 2,5 procentního bodu), naopak v Řecku došlo k posílení „cestovního ruchu“ (I) o více než 3,5 procentního bodu.

Závěr

Přestože teoretické závěry ukazují na racionalitu podpory MSP, a to i přes pravděpodobný souběh s vytěšňovacím efektem, jehož intenzita může být v jednotlivých státech odlišná, výsledky analýzy vývoje MSP podávají nejednoznačné závěry.

Z hlediska forem podpory – typů NFI – lze teoreticky za ekonomicky nejúčinnější považovat ekvity investice, které výraznou měrou zasahují do potenciálně výnosných, byť rizikových projektů. ČR se tedy může poučit z efektů, které využily z hlediska využívání ekvity investic Polsko, Německo a Velká Británie. Rakousko – i přes vysoký podíl ekvity investic v rámci NFI – nedosáhlo tak výrazných pozitivních změn, což může být způsobeno nízkým objemem alokace finančních prostředků (cca 1/10 objemu ČR). Dopad NFI na MSP znesnadňuje rovněž podpora investic u velkých podniků, přičemž nad tímto typem podpory visí stále otazník, a to jak z teoretického hlediska, tak z hlediska praxe týkající se ochrany hospodářské soutěže.

Na základě výsledků provedené analýzy lze konstatovat, že ČR by měla v současném programovém období více zaměřit pozornost na NFI ve formě ekvity investic do MSP, a to i ve spojení s možností využít NFI k naplňování všech 11 tematických cílů místo 3 v období 2007-2013.

Nelze ale nezmínit ani fakt, že ČR stále patří mezi 5 členských států EU s nejhorsími podmínkami pro podnikání (kromě Malty, Chorvatska, Rumunska a Řecka). O tom, že i tento hendikep je řešitelný, svědčí posun v Polsku, v němž se „snadnost podnikání“ mezi roky 2006-2014 zlepšila výrazněji než v ČR, přestože startovní pozice bylapřibližně stejná.

Příspěvek byl zpracován s podporou Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci v souvislosti s řešením projektu "Regionální rozvoj ČR v kontextu nástupu 4. průmyslové revoluce".

Literatura

- DE MOOR, L., WIECZOREK-KOSMALA, M., BLACH, J., (2016). SME Debt Financing Gap: the Case of Poland. *Transformations in Business & Economics*, vol. 15, no. 3, pp. 274-291. ISSN 1648-4460.
- EUROPEAN COMMISSION, (2014). *COSME. Europe's programme for small and medium-sized enterprises*. [online]. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/growth/smes/cosme/>
- EUROPEAN COMMISSION, (2016). *Summary of data on the progress made in financing and implementing financial engineering instruments reported by the managing authorities in accordance with Article 67(2)(j) of Council Regulation (EC) No 1083/2006*. [online]. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/special-support-instruments/
- EUROPEAN COMMISSION, (2017). *Access to EU finance*. [online]. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: http://europa.eu/youreurope/business/funding-grants/access-to-finance/index_en.htm
- EUROSTAT, (2016). *Archive: Business economy - size class analysis*. [online]. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:Business_economy_size_class_analysis
- EUROSTAT, (2017). *Structural Business Statistics*. [online]. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/structural-business-statistics/sme>
- EVROPSKÁ KOMISE, (2014). *Investice pro růst a zaměstnanost. Podpora rozvoje a řádné správy věcí veřejných v regionech a městech EU. Šestá zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014. ISBN 978-92-79-39109-5. DOI 10.2776/94592.
- HAMPLOVÁ, E., KOVÁRNÍK, J., (2016). Analýza vývoje počtu podnikatelských jednotek v České republice v letech 2008-2014. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *XIX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 226-232. ISBN 978-80-210-8272-4. DOI 10.5817/CZ.MUNI.P210-8273-2016-29.
- JÁNSKÝ, J. JIŘÍČEK, P., (2016). The Financial Engineering Instruments Analysis as Support of Cohesion and Innovation Policy of the European Union. In Klímová, V., Žítek, V. (eds.) *XIX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, pp. 159-166. ISBN 978-80-210-8272-4. DOI 10.5817/CZ.MUNI.P210-8273-2016-19.
- KALVET, T., VANAGS, A., MANIOKAS, K., (2012). Financial Engineering Instruments: the Way forward for Cohesion Policy Support? Recent Experience from the Baltic States. *Baltic Journal of Economics*, vol. 12, no. 1, pp. 5-22. ISSN 1406-099X.
- KARLSSON, CH., WARDA, P., GRÅSJÖ, U., (2012). Spatial Knowledge Spillovers in Europe: A Meta-Analysis. Working Paper Series in *Economics and Institutions of Innovation* 280, Royal Institute of Technology, CESIS - Centre of Excellence for Science and Innovation Studies. [online]. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www-sre.wu.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa12/e120821aFinal00624.pdf>
- KOMISE ES, (2008). *Zelenou malým a středním podnikům. „Small Business Act“ pro Evropu*. KOM (2008) 394 v konečném znění. Brusel, dne 25. 6. 2008.
- KRAFT, J. a kol., (2015). *Regionální cenové hladiny v ČR – teorie, metodiky a praxe*. Liberec, Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7494-263-1.
- MMR ČR, (2016). Metodické doporučení pro implementaci finančních nástrojů v programovém období 2014-2020. Verze 2. [online]. [cit. 2017-01-20]. Dostupné z: <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Metodicke-pokyny>
- NICOLAIDES, P., (2014). *The New General Block Exemption Regulation: The Cornerstone of the State Aid Regime, 2014-2020*. [online]. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://stateaidhub.eu/blogs/stateaiduncovered/post/24>
- SOARE, D. V., (2015). Financial Engineering Instruments Financed from European Structural and Investment Funds and Financial Products Issued by Financial Institutions Supporting European Project Implementation. In *2nd International Conference on Education, Social Sciences and Humanities*. Istanbul, SOCIOINT, pp. 764-772. ISBN 978-605-64453-3-0.